OCHA

50 שנות כיבוש
1967-2017

© משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, אוגוסט 2016

השטח הפלסטיני הכבוש

חיים מפוצלים

סקירה כללית הומניטרית לשנת 2016

מאי 2017

www.ochaopt.org
משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש
ת.ד. 38712, ירושלים 9138602 | טל' 9962 582 2(0) 972+ | פקס 5825841 2(0) 972+ | @ochaopt facebook.com/ochaopt ochaopt@un.org
תיאום מציל חיים

תוכן עניינים

פתח דבר 1

סקירה כללית 2

חיים, חופש וביטחון 3

עקירה והעברה בכפייה 5

הגבלות תנועה וגישה 7

מרחב הומניטרי 9

פתח דבר

זו השנה השישית שבה מוסר משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים תיאור מפורט של החששות ההומניטריים המרכזיים בשטח הפלסטיני הכבוש. הדוח נועד לספק ניתוח מגמות של כמה מהמדדים המרכזיים שבבסיס הפגיעות ההומניטרית בשטח הפלסטיני הכבוש בשנה נתונה.

ההקשר ההומניטרי של השטח הפלסטיני הכבוש הוא ייחודי בקרב המשברים ההומניטריים כיום, ונותר קשור ישירות לפגיעתו של הכיבוש הישראלי, המצוי כעת בשנתו החמישים. הכיבוש שולל מפלסטינים את השליטה בהיבטים בסיסיים של חיי היומיום, בין אם הם חיים ברצועת עזה או בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית. הצבא הישראלי הוא שמכתיב במידה רבה אם יוכלו לנוע באין מפריע בתוך ארצם שלהם, לצאת אותה ולחזור אליה, לפתח חלקים גדולים משטחיהם, לבנות על אדמתם, להגיע למשאבי טבע או לפתח את כלכלתם. הכיבוש הממושך מייאש ומתסכל וקצו אינו נראה באופק. תחושות אלה מלבות את הסכסוך המתמשך ופוגעת בפלסטינים ובישראלים כאחד.

הכיבוש הישראלי ממלא תפקיד מרכזי ביצירת הצרכים ההומניטריים שהקהילה ההומניטרית נותנת להם מענה. על פי הערכות, בסוף 2016 נפגעו ממצב זה 4.8 מיליון פלסטינים, ו־2 מיליון מתוכם נזקקו לסיוע ולהגנה הומניטריים. רוב רובם של הפלסטינים הנזקקים חשופים לסכסוך ולאלימות, לעקירה ולגישה מוגבלת למקורות מחיה ולשירותים חיוניים, כגון מים, בריאות, מחסה וחינוך. תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש לשנת 2017, שהושקה בדצמבר 2016, ביקשה לגייס 547 מיליון דולר כדי לממן שורה של פעולות שיתנו מענה לצרכים אלה.

בדומה לשנים קודמות, גם הסקירה הכללית ההומניטרית לשנת 2016 בנויה סביב גורמי חשש מרכזיים ותחומים שארגונים שותפים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש זיהו כעומדים בראש סדר העדיפויות לקידום מדיניות: חיים, חופש וביטחון, לרבות הרג ופציעה של פלסטינים וישראלים באלימות הקשורה לסכסוך, אלימות מתנחלים וכליאת פלסטינים; עקירה בכפייה, הנגרמת בפרצי הסלמה במעשי האיבה בעזה ובשל סביבה כופה שנוצרת על ידי מדיניות ונהגים ישראליים בגדה המערבית; תנועה וגישה, תחום שעיקרו ההגבלות הפיסיות והמנהליות המוטלות על תנועת פלסטינים וסחורות ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש; ומרחב הומניטרי, שהפרק בעניינו מפרט את המכשולים המגבילים את תנועתם של אנשי סגל וחומרים הדרושים למיזמים הומניטריים. בנוסף לאלה, עניין מיצוי הדין מטופל בכל פרקי הדוח, שכן הוא נוגע לכל התחומים והכרחי לצמצום פגיעות עתידית.

מים מזוהמים לחופה של העיר עזה, יוני 2016.

© משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

סקירה כללית

חיים, חופש וביטחון

אלימות הקשורה בסכסוך ודפוסי מדיניות ונהגים הקשורים בכיבוש הישראלי, המצוי כעת בשנתו החמישים, ממשיכים לאיים על חיי אזרחים פלסטינים בשטח הפלסטיני הכבוש, על ביטחונם האישי ועל חירותם. ברצועת עזה, הפסקת האש שהושגה ב־2014 החזיקה ככלל מעמד, והדבר בא לידי ביטוי במספר הנמוך יחסית של נפגעים פלסטינים ובהיעדר כל נפגעים ישראלים. בגדה המערבית נמשכה האלימות שהתפרצה בשלהי 2015, אם כי בעצימות נמוכה יותר. בסך הכול, תועדה ירידה של 37% לעומת 2015 במספר ההרוגים הפלסטינים בשטח הפלסטיני הכבוש ובישראל ממעשי אלימות הקשורים בסכסוך (107 לעומת 169); הירידה במספר ההרוגים הישראלים הייתה בשיעור של 48%. כמו כן, מספר הפצועים הפלסטינים פחת בכ־80% בהשוואה ל־2015, 3,247 לעומת 15,477. כ־95% מפצועים אלה נפגעו בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית. חרף השיקולים הביטחוניים, עדיין קיימים חששות בנוגע לשימוש מופרז בכוח והוצאות להורג בלא משפט על ידי כוחות ישראליים, בתגובה לפיגועים מסוימים או מעשים החשודים כפיגועים שמבצעים פלסטינים, במיוחד לאחר שהוסרה הסכנה.[1] הכרחי למצות את הדין כדי להבטיח צדק לקורבנות ולמנוע הפרות עתידיות.

עקירה והעברה בכפייה

העקירה בכפייה והנישול של פלסטינים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש מתרחשים בהקשר של הכיבוש הישראלי הממושך, לצד סבבי אלימות חוזרים ונשנים ברצועת עזה, שמעריכים כי כ־47 אלף מתושביה עדיין היו עקורים בסוף 2016 בשל מעשי האיבה של שנת 2014. בכל רחבי הגדה המערבית מצויים פלסטינים רבים בסכנת עקירה ו/או העברה בכפייה, בשל הסביבה הכופה שיוצרים מדיניות ונהגים ישראליים, הדוחקים בתושבים לעזוב את קהילותיהם. נהגים אלה כוללים הריסה או איום בהריסה של בתים, בתי ספר ומבנים המשמשים למחיה, בנימוק של היעדר היתרי בנייה, שכמעט בלתי אפשרי להשיגם; תוכניות להעברת קהילות בדואיות פלסטיניות לעיירות; הגבלות על הגישה למשאבי טבע; מניעת תשתית לשירותים בסיסיים; היעדר מעמד תושבות בטוח ועוד. לעתים קרובות, דפוסי הפעולה הללו מיושמים על רקע הרחבתן של התנחלויות.

הגבלות תנועה וגישה

בנימוק של שיקולי ביטחון, ישראל מגבילה תנועת פלסטינים בתוך השטח הפלסטיני הכבוש, לרבות בין רצועת עזה לגדה המערבית. היא עושה זאת באמצעות שילוב של מכשולים פיסיים (כמו גדר ההפרדה ומחסומים) ואילוצים מנהליים (במיוחד היתרים והגדרת שטחים כמוגבלים או סגורים). למרות הקלות שהוחלו לאחרונה, מכלול ההגבלות הללו מונע גישה לשירותים ולמשאבים, משבש חיי משפחה וחברה, פוגע במקורות מחיה ומחריף את קיטוע השטח הפלסטיני הכבוש. אחרי מעשי האיבה ב־2014 התירו הרשויות הישראליות לפלסטינים רבים יותר לצאת את רצועת עזה, אך מאז המחצית השנייה של 2016 ניכרה ירידה במספרם. לעומת זאת, היקף התוצרת המיוצאת מעזה גדל משמעותית מאז שלהי 2014. כמו כן, מאז 2014 החריף בידודה של הרצועה בשל סגירת מעבר רפיח על ידי מצרים, מעשה שבעקבותיו - ועל רקע ההגבלות במעברים שבשליטת ישראל - נותרו 1.9 מיליון הפלסטינים בעזה "כלואים", ללא יכולת להגיע ליתר השטח הפלסטיני הכבוש או לחו"ל.

מרחב הומניטרי

ב־2016 המשיכו ארגונים הומניטריים להתמודד עם שורת מכשולים מצד הרשויות הישראליות. אלה כללו הגבלות פיסיות ומנהליות על הגישה והתנועה של גורמים הומניטריים, ובמיוחד עובדים מקומיים של ארגונים אלה; הגבלות על העברת חומרים הדרושים למיזמים הומניטריים; והגבלת יישומם של מיזמים הכרוכים בבנייה, הרחבה או שיקום של תשתית ברצועת עזה, בשטח C ובירושלים המזרחית. מכשולים כאלה פגעו ביכולתם של ארגונים הומניטריים לסייע לפלסטינים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש ולהגן עליהם. הפעילות ההומניטרית בעזה נפגעה גם מההגבלות שהטילו רשויות חמאס, מהאיסור על מגעים עם רשויות אלה, מהסגירה המתמשכת של מעבר רפיח עם מצרים ומהפילוג הפלסטיני הממושך מבית.

חיים, חופש וביטחון

רצועת עזה

בשנת 2016 נותר מספר ההרוגים והפצועים בתקריות הקשורות בסכסוך נמוך יחסית - הנתון הנמוך ביותר מאז שנת 2000 - אף שבעיית חוסר הביטחון הנרחבת וסכנת האלימות נמשכו. שמונה פלסטינים (כולם אזרחים), בהם ארבעה ילדים, נהרגו בידי כוחות ישראליים: שישה מתוכם נפגעו בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, רובם במהלך הפגנות, ושניים נוספים נפגעו בתקיפות אוויריות. גם מספר הפצועים היה נמוך באופן משמעותי: 210 לעומת 1,424 בשנת 2015. לדברי מקורות ישראליים, ניכרה גם ירידה במספר הרקטות שירו ארגונים חמושים פלסטיניים מעזה לעבר ישראל - 15 לעומת 25 ב־2015, בלא שתועדו נפגעים ישראליים או נזק משמעותי כלשהו.[2] עם התחומים שהוצבו בראש סדר העדיפויות של כוח המשימה לענייני הגנה לטיפול דחוף נמנה מיצוי הדין בגין הפרות במהלך מעשי האיבה בעזה ב־2014, על ידי כל הצדדים, ובגין הפרות במהלך האכיפה היומיומית של ההגבלות בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת.

הרוגים פלסטינים בעזה בתקריות הקשורות בסכסוך

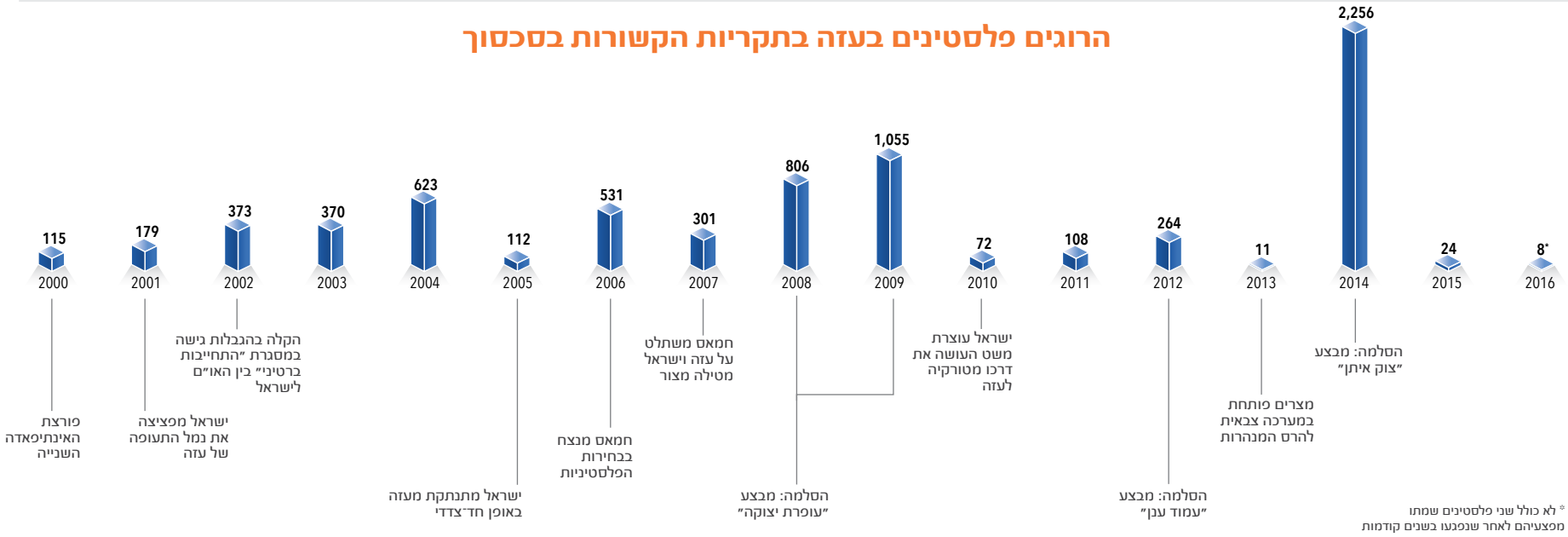

* לא כולל שני פלסטינים שמתו מפצעיהם לאחר שנפגעו בשנים קודמות

פצועים פלסטינים על פי סוג נשק

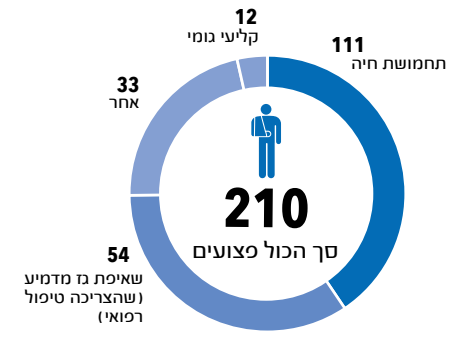

נפלי מלחמה*

מאז מעשי האיבה ב־2014 פונו כמעט 4,000 נפלי מלחמה.[3] עם זאת, ברחבי עזה עדיין פזורים עצמים החשודים כנפלי מלחמה, בעיקר פצצות אוויריות, פגזי טנקים ופריטי תחמושת אחרים שלא התפוצצו ומסתתרים בין החורבות של מבנים שחרבו או טמונים מתחת לפני השטח. נפלי מלחמה ממשיכים לסכן משמעותית את חייהם של תושבי עזה ואת שלמותם הגופנית, וכן מונעים את הפינוי והשיקום של דיור ותשתית חיוניים.

*נפגעים מנפלי מלחמה אינם כלולים בסך נתוני הנפגעים המופיעים במקומות אחרים בפרק זה.

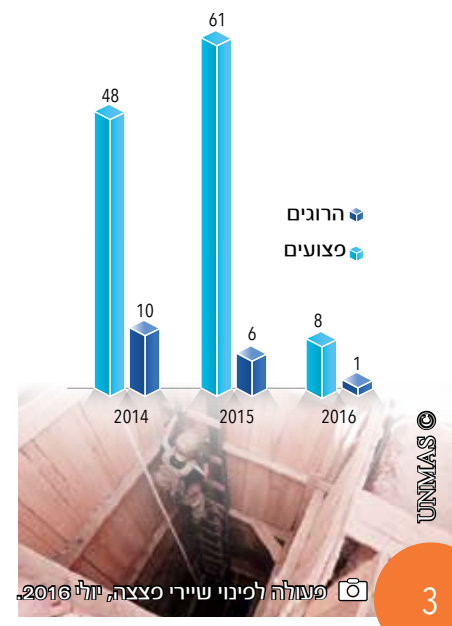

פעולה לפינוי שיירי פצצה, יולי 2016.

נפגעים פלסטינים על פי נפה, שנת 2016

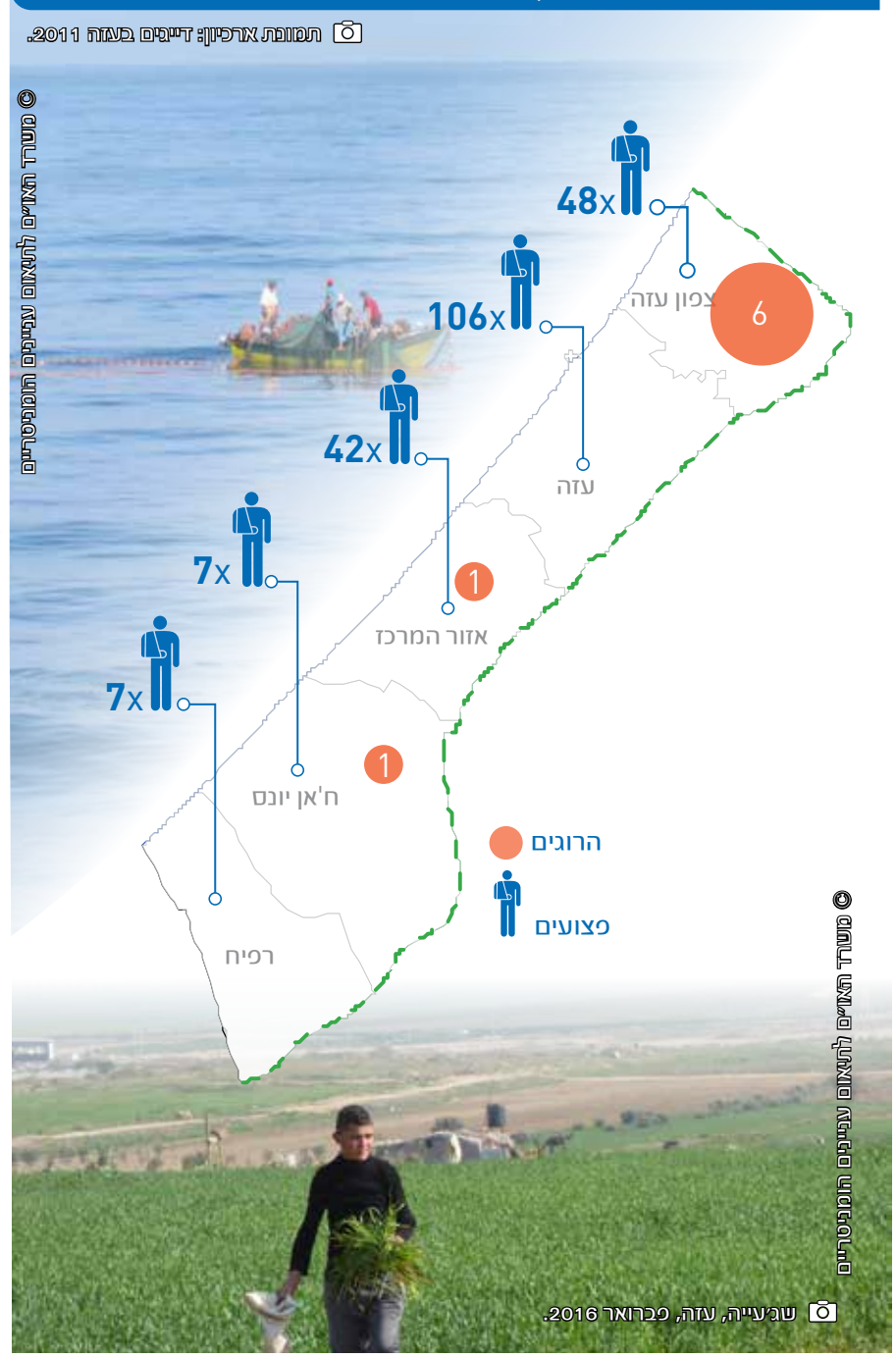

תמונת ארכיון: דייגים בעזה 2011.

שג'עייה, עזה, פברואר 2016.

השטחים שהגישה אליהם מוגבלת

ישראל ממשיכה לאכוף אזור חיץ יבשתי בטווח של 300 מטר מגדר המערכת המפרידה בינה לבין עזה, לרבות באמצעות ירי ישיר או עקיף לעבר כל מי שנמצא בשטח זה או מתקרב אליו, בנימוק של חשש מפני ירי רקטות וחפירת מנהרות. גם דייגים המשיכו להיפגע בתקריות ירי והחרמה במסגרת אכיפת הגבלות הגישה הימיות על ידי חיל הים הישראלי.

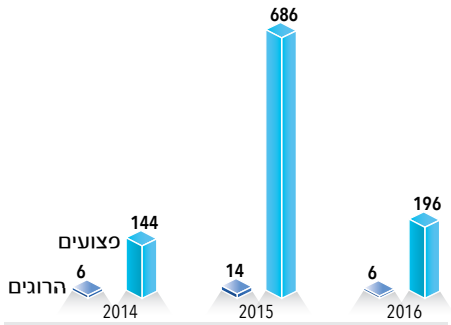

מיצוי דין

מיצוי הדין בגין הפרות של המשפט הבינלאומי במהלך מעשי האיבה נותר חמקמק. הרשויות הישראליות פתחו 31 חקירות פליליות, ומתוכן 13 נסגרו בלי נקיטת צעדים כלשהם ואחת הובילה להגשת כתב אישום נגד שלושה חיילים בגין ביזה. ארגונים פלסטיניים המביאים מקרים בפני פורומים משפטיים בינלאומיים נתקלו באילוצים והגבלות ודיווחו על איומים בעילום שם. הרשויות הפלסטיניות לא הכריזו על חקירה משמעותית כלשהי של הפרות לכאורה. פטור מעונש שולל מהקורבנות והניצולים את הצדק והפיצוי המגיעים להם, ומונע הרתעה מפני הפרות עתידיות.[4]

מיצוי דין על ידי הרשויות הפלסטיניות	מיצוי דין על ידי הרשויות הישראליות
0 חקירות פליליות	31 חקירות פליליות
0 הרשעות	0 הרשעות
	~360 מקרים שעלו בעניינם טענות על הפרת המשפט ההומניטרי הבינלאומי
	1 אירוע שהוביל לכתב אישום

הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית

בגדה המערבית, האלימות שפרצה בשלהי 2015 נמשכה בעצימות פחותה, והיא מאופיינת בתקיפת כוחות ואזרחים ישראלים על ידי צעירים פלסטינים בלא שיוך פוליטי. מספר הפלסטינים שנהרגו בשנת 2016 בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, בתקריות אלימות הקשורות בסכסוך פחת בכ־31% לעומת שנת 2015. מספר הפצועים הפלסטינים פחת בכמעט 80% לעומת שנת 2015, ורובם נפגעו במהלך עימותים, הפגנות ומבצעי חיפוש ומעצר. כן נהרגו 13 ישראלים ו־210 נפצעו, לעומת 25 הרוגים ו־304 פצועים בשנת 2015 בגדה המערבית ובישראל. נמשכים החששות ביחס לשימוש מופרז בכוח על ידי כוחות ישראליים,[5] הן בהקשר של עימותים והן בתגובה לפיגועי פלסטינים, לרבות מקרים שבהם מבצעי הפיגוע, או המבצעים לכאורה, נהרגו במקום על ידי כוחות ישראליים.[6]

הרוגים פלסטינים

בשנת 2016 נהרגו 99 פלסטינים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, ובישראל בהקשר של פיגועים, פיגועים לכאורה, הפגנות ועימותים. שמונים מבין ההרוגים תקפו, תקפו לכאורה או ניסו לתקוף ישראלים. במהלך השנה נהרגו בגדה המערבית ובישראל 33 ילדים בידי כוחות ישראליים ומתנחלים, לעומת 31 בשנת 2015. 26 מבין ההרוגים היו מעורבים בפיגועים או בפיגועים לכאורה. נכון לסוף 2016, הרשויות הישראליות עדיין החזיקו בגופותיהם של תשעה פלסטינים שנטען כי ביצעו פיגועים.[7]

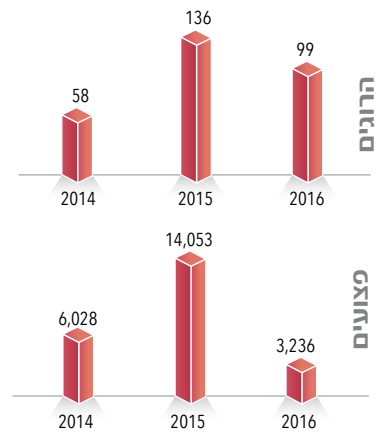

פצועים פלסטינים

בשנת 2016 פחת ב־77% מספר הפצועים הפלסטינים שנפגעו בידי כוחות ישראליים לעומת שנת 2015. רוב הפצועים נפגעו במהלך עימותים שפרצו בהפגנות ומבצעי חיפוש ומעצר, ונבעו בעיקר משאיפת גז מדמיע שהצריכה טיפול רפואי (59%); ומקליעי גומי, קליעים מצופים גומי וכדורי ספוג (19%). שיעור הפציעות מתחמושת חיה היה 14%, לעומת 10% ב־2015, לרבות מקרים שבהם נגרמה נכות לצמיתות, והדבר עורר חששות בדבר שימוש בנשק חם תוך הפרת הסטנדרטים הבינלאומיים.[8]

פצועים פלסטינים על פי סוג נשק

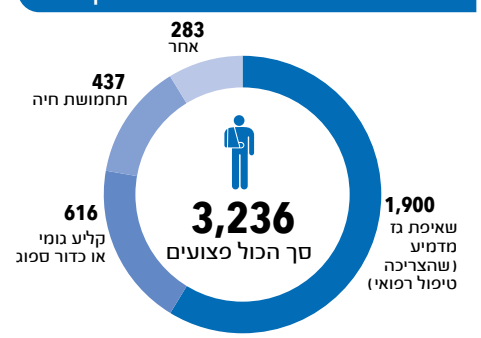

הרוגים ישראלים על פי סוג המתקפה

בשנת 2016 נהרגו בפיגועי פלסטינים תשעה אזרחים וארבעה אנשי כוחות ישראליים,[9] שמונה מהם בגדה המערבית וחמישה בישראל, לעומת 25 ישראלים שנהרגו בסך הכול בשנת 2015.[10] מכלל האזרחים הישראלים שנהרגו ב־2016, ארבע היו נשים.

ירי	9
דקירה	3
שילוב של ירי ודקירה	1

נפגעים פלסטינים על פי נפה, שנת 2016

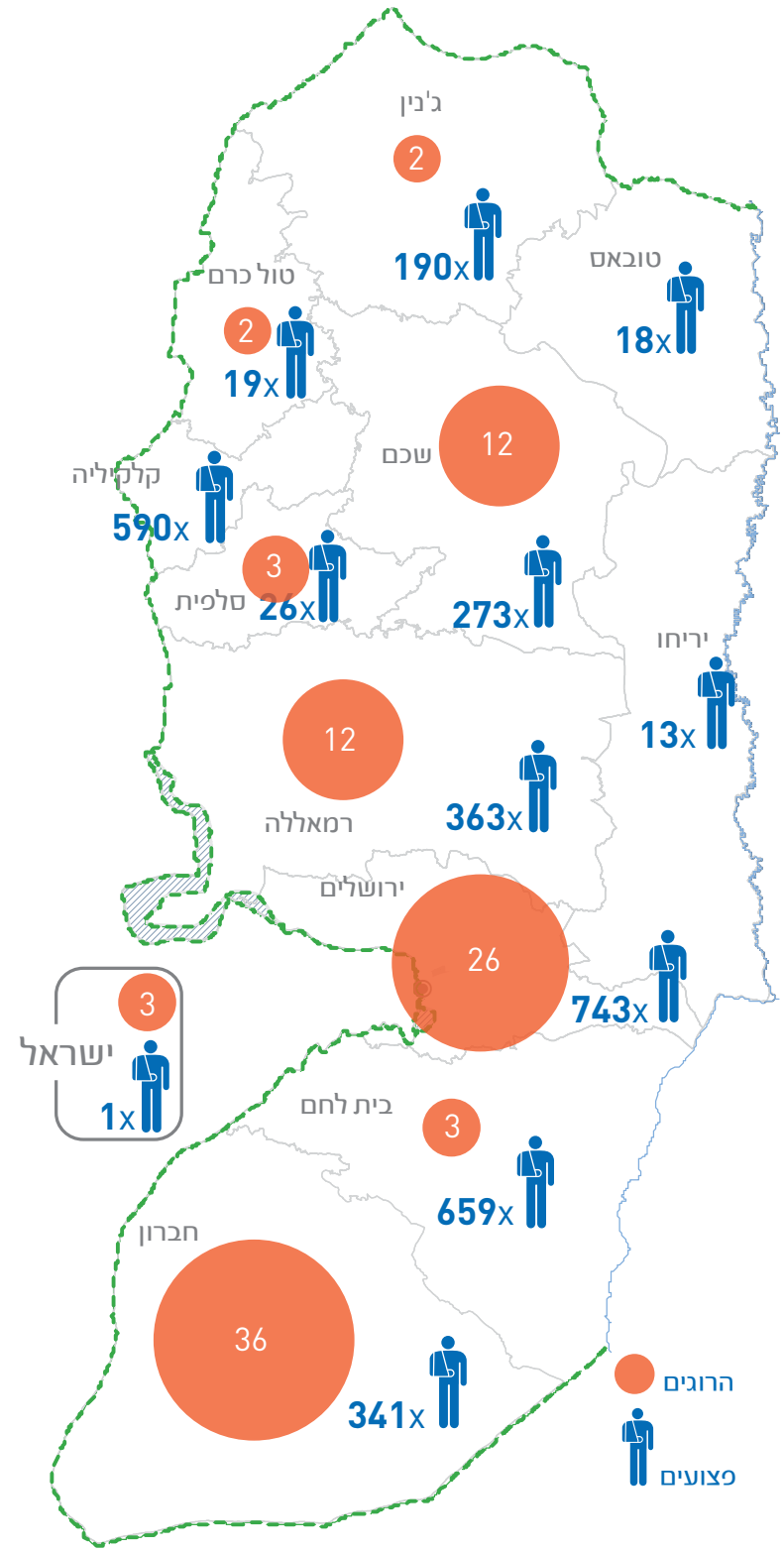

הרוגים פלסטינים על פי מגדר

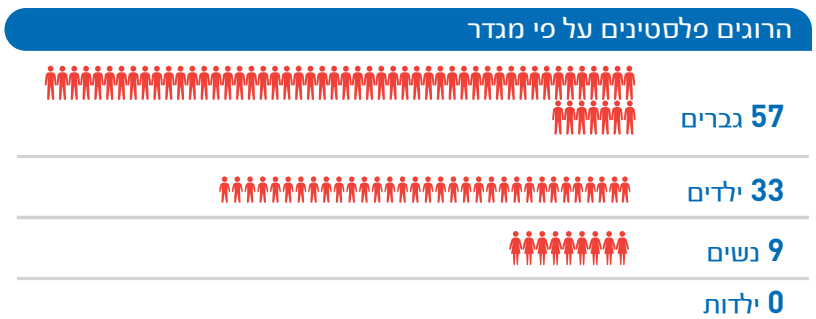

אלימות מתנחלים

בשנת 2016 פחת, זו השנה השלישית ברציפות, מספר התקריות של אלימות מתנחלים שבהן נפצעו פלסטינים או נגרם נזק לרכושם. הירידה בתקופה האחרונה התרחשה בהקשר של אמצעי מנע נוספים שאימצו הרשויות הישראליות, אך שעדיין קיימים חששות ביחס להיעדר מיצוי דין בגין תלונות שהוגשו ונרשמו.[11]

עצים שהושחתו בתורמוסעייא, יוני 2016.
© משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

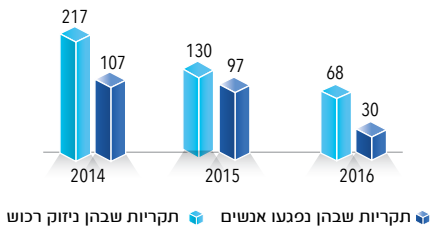

* תקריות שבהן נפגעו הן אנשים והן רכוש נספרות כתקריות שבהן נפגעו אנשים בלבד

עצים שהושחתו בתקריות במעורבות מתנחלים

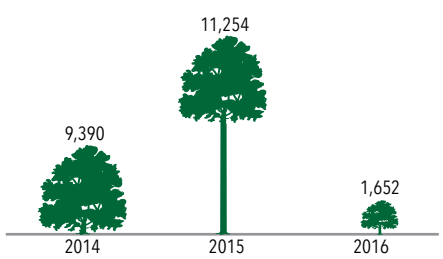

כליאה

נכון לאוגוסט 2016 הוחזקו 5,988 פלסטינים על ידי שירות בתי הסוהר הישראלי מסיבות "ביטחוניות", לעומת 6,066 בסוף 2015.[12] 644 פלסטינים, בהם אישה אחת ועשרה קטינים, הוחזקו במעצר מנהלי בלא אישום או משפט, לעומת 584 בסוף 2015.[13] בסוף אוגוסט 2016 הוחזקו בבתי כלא ישראליים 319 ילדים פלסטינים, בהם עשרה עצירים מנהליים, לעומת 428 ילדים בסוף 2015.[14] בירושלים המזרחית נעצרו בשלוש השנים האחרונות מדי שנה 700 ילדים בממוצע, לרבות במעצר מנהלי, בנוסף על אלה שהושמו במעצר בית.[15]

עצירים על פי ממוצע חודשי

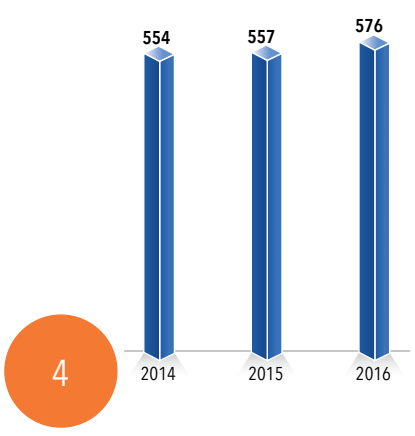

עקירה בכפייה

רצועת עזה

ברצועת עזה, הגורם העיקרי לעקירה בכפייה הוא פרצי הסלמה במעשי האיבה בין ישראל לארגונים חמושים פלסטיניים, ומתוכם גרם הסכסוך ביולי־אוגוסט 2014 לעקירה הפנימית הנרחבת ביותר מאז 1967. מאחר שהפסקת האש שהושגה באוגוסט 2014 מחזיקה ככלל מעמד, במהלך 2016 לא נעקרו אנשים נוספים. יחד עם זאת, בסוף 2016 עדיין היו עקורות יותר מ־9,000 משפחות (47,200 בני אדם), ירידה לעומת נתון של כ־16 אלף משפחות (90 אלף בני אדם) בתחילת השנה. רוב המשפחות העקורות עדיין תלויות בסיוע מחסה זמני שניתן על ידי ארגונים הומניטריים.

הערכה סופית של נזק לבתים ממעשי האיבה של שנת 2014

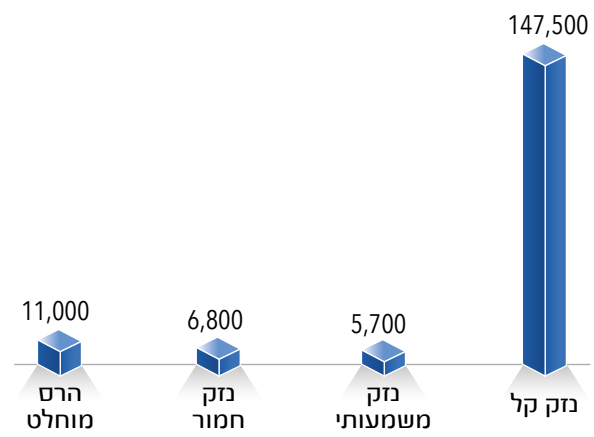

© משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

תמונת ארכיון: בית שנהרס בח'אן יונס, פברואר 2015.

מכשולים בפני שיקום

אף שהמנגנון לשיקום עזה מאפשר הכנסה מבוקרת של חומרי בניין חיוניים, המלט שהותר להכניסו ב־2016 היה מועט מכדי לתת מענה לצורכי השיקום הגדלים, כך שנגרמו עיכובים בשיקום והתארכה העקירה. נכון לסוף 2016, כ־2,474 (22%) מ־11 אלף יחידות הדיור שנהרסו כליל במעשי האיבה ב־2014 נבנו מחדש, 25% נמצאים בבנייה, אבל עדיין נותר פער מימון בשיעור של 37%. 87,220 (54%) מ־147 אלף הבתים שניזוקו במידות משתנות תוקנו, העבודה על 9% נוספים בעיצומה, ול־37% עדיין לא נמצא מימון.[16] גיוס המימון האיטי והיעדר סיוע שישים קץ לעקירה, כגון תמיכה טכנית, תכנון וסוגיות בעלות קרקע בין־פלסטיניות, עיכבו מתן פתרונות בני קיימא למשפחות עקורות. בנוסף, מחסור כרוני בדיור והמצב הכלכלי החמור היתוספו על חששות בנושא הגנה ומחסה נאותים למשפחות פגיעות וחלשות במיוחד.

סטטוס בנייה מחדש של מחסים

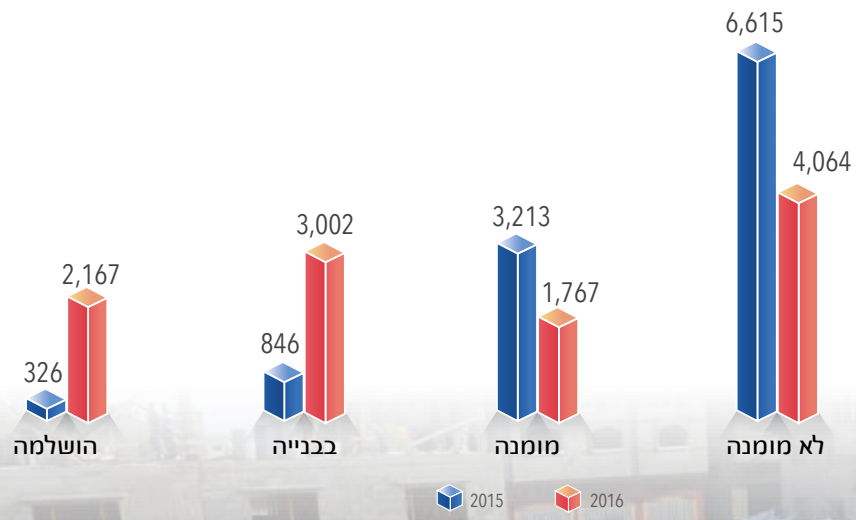

© משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

מחסים זמניים, שג'אעייה, העיר עזה, מאי 2016.

הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית

בגדה המערבית, הריסות - לצד מגוון נרחב של נהגים ומרכיבי מדיניות ישראליים רשמיים אחרים - תורמות ליצירת סביבה כופה, המובילה לעקירה בכפייה ולסכנת העברה בכפייה בשטח C, בירושלים המזרחית ובשטח H2 של העיר חברון, הנתון לשליטת ישראל. ב־2016 תועד המספר הגבוה ביותר של מבנים בבעלות פלסטינית שנהרסו או נתפסו ברחבי הגדה המערבית מאז שמשרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים החל בתיעודו של מדד זה, ב־2009. 1,094 מבנים נפגעו ו־1,601 בני אדם נעקרו, כולל 759 ילדים. חלק הארי של המבנים נהרסו בגין היעדר היתרי בנייה, בעיקר בשטח C: רבבות פלסטינים בשטח C חיים בפחד ובחוסר ביטחון בשל כ־12,500 צווי הריסה סופיים שניתנו נגד המבנים שלהם וטרם הוצאו אל הפועל.[17] מספר המבנים שנרכשו במימון תורמים, ניתנו כסיוע הומניטרי ונהרסו או הוחרמו בשנת 2016 חסר תקדים אף הוא (ראו פרק "מרחב הומניטרי"). הריסה לשם ענישה של בתי משפחותיהם של מבצעי פיגועים נגד ישראלים נמשכה אף היא ב־2016, וכן נמשכו הליכים משפטיים הננקטים על ידי עמותות מתנחלים לקידום פינויים של פלסטינים בירושלים המזרחית מבתיהם.

אזור C: הריסות בגין היעדר היתרי בנייה

אחד המרכיבים המרכזיים של הסביבה הכופה הוא משטר היתרים מגביל ומפלה, שבעטיו בלתי אפשרי למעשה לפלסטינים להשיג היתרי בנייה ישראליים. בשטח C, פחות מ־1% תוכנן לבנייה פלסטינית. נכון להיום הוכנו עבור 119 קהילות בשטח C 110 תוכניות מתאר מקומיות, ואם הן יאושרו תגדל באופן משמעותי יכולתם של תושבי הקהילה להשיג היתרי בנייה. אולם, מתוך 95 התוכניות שכבר הוגשו אישר המנהל האזרחי הישראלי רק שלוש.[18] במהלך המחצית הראשונה של 2016 הוגשו 428 בקשות להיתרי בנייה בקהילות פלסטיניות בשטח C, ומתוכן נדחו 391 (91%). על פי דיווחים, מתוך 37 הבקשות שאושרו, הרוב הוגשו על ידי הרשויות הישראליות עצמן, עבור אחד מאתרי ה"העברה" המתוכננים לקהילות בדואיות פלסטיניות, ולא כמענה לבקשה פלסטינית.[19]

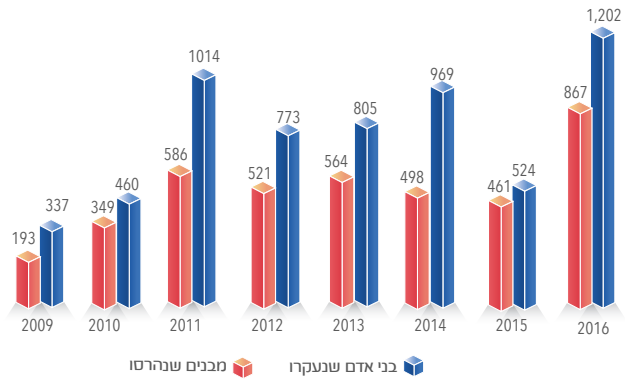

ירושלים המזרחית: הריסות בגין היעדר היתרי בנייה

בירושלים המזרחית הוקצו לבנייה פלסטינית רק 13% מהשטח המוניציפלי, ואדמות אלה כבר בנויות ברובן. עד שליש מהפלסטינים בירושלים המזרחית חיים בבתים שנבנו בלא רישיון ונתונים בסכנת הריסה ועקירה. ב־2016 תועד בירושלים המזרחית המספר הגבוה ביותר של הריסות מאז 2000.

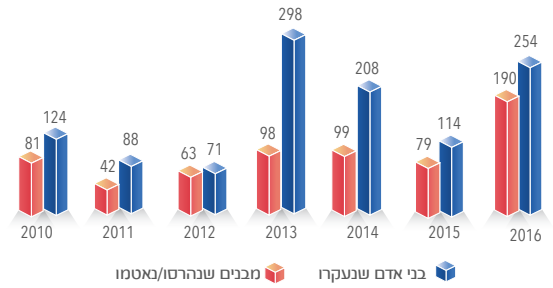

הריסות מבנים בגדה המערבית ב־2016

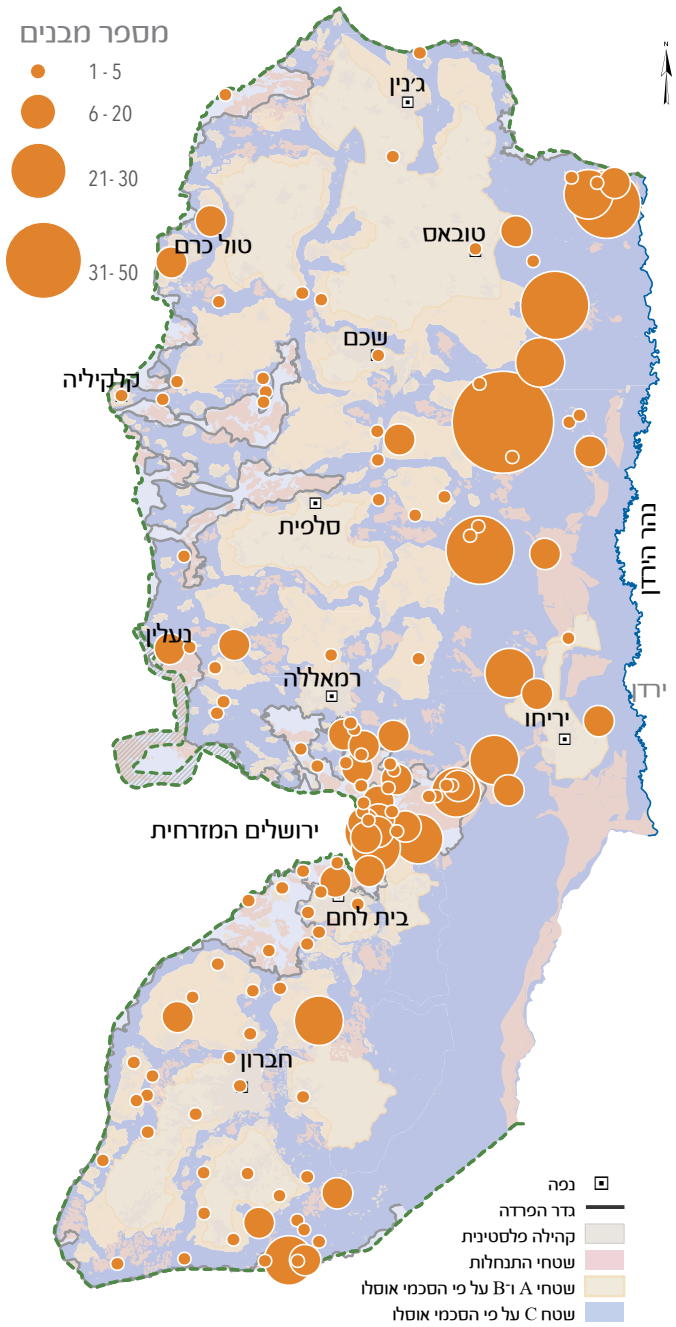

הריסות ואטימות לשם ענישה

במהלך שנת 2016 המשיכו הרשויות הישראליות להרוס או לאטום מבני מגורים לשם ענישה.[20] נוהג זה מתמקד בבתי משפחותיהם של מבצעי פיגועים נגד ישראלים, לרבות כאלה שנהרגו במהלך הפיגוע. הרשויות הישראליות חידשו נוהג זה באמצע שנת 2014, לאחר שבתשע השנים שקדמו לכך הוא הוקפא כמעט לחלוטין, ומאז אוקטובר 2015 הרחיבו את יישומו בנימוק של הצורך להרתיע פלסטינים מפני ביצוע פיגועים. בכמה וכמה מקרים נהרסו או ניזוקו קשות גם הדירות הצמודות לאלה שיועדו להריסה או לאטימה, ודייריהן נעקרו (נתונים אלה כלולים במניינים המובאים כאן).

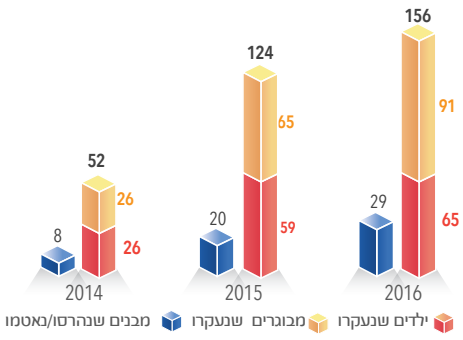

קהילות רועים בסכנת העברה בכפייה בשל תוכניות "העברה"

רוב קהילות הבדואים והרועים ברחבי שטח C (שעל פי הערכות כלל אוכלוסייתן מונה 30 אלף נפש) מצויות בסכנת העברה בכפייה בשל סביבה כופה הכוללת: הריסה ואיום בהריסה של בתים, בתי ספר ומחסים לבעלי חיים בנימוק של היעדר היתרי בנייה; הגבלות על הגישה לשטחי מרעה; היעדר תשתית בסיסית; והפחדה ואירועי תקיפה על ידי מתנחלים.[22] באזורים מסוימים קידמו הרשויות הישראליות תוכניות מפורשות לסילוק הקהילות ממקומות מושבן הנוכחיים.[23]

אימונים צבאיים

עקירתן הזמנית, בהקשר של תרגילים צבאיים, של קהילות שלמות הממוקמות בשטחים שהוגדרו כ"שטחי אש" הפכה בשנים האחרונות לתופעה שיטתית. למרות איסור הכניסה בצו צבאי, נכון לעכשיו ממוקמות ב"שטחי אש" אלה, המשתרעים על פני כ־18% משטח הגדה המערבית, או 30% משטח C, לפחות 38 קהילות רועים ובהן יותר מ־6,200 תושבים.[21] רבות מהקהילות הללו נמצאו בשטחים אלה קודם להגדרתם כשטחים סגורים בשנות השבעים.

תקריות של עקירה זמנית בשל אימונים צבאיים

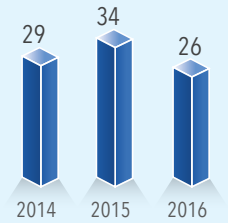

השתלטות מתנחלים על רכוש פלסטיני בירושלים המזרחית

בשנת 2016, בעקבות יישומם של צווי פינוי וביקורת שיפוטית, המשיכו מתנחלים להשתלט על בתים פלסטיניים בירושלים המזרחית. מיפוי שביצע משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשנת 2016 מצביע על כך שנגד לפחות 180 משקי בית פלסטיניים בירושלים המזרחית הוצאו צווי פינוי, רובם ביוזמת עמותות מתנחלים. החוק הישראלי מתיר ליחידים ולארגונים ישראליים להגיש תביעות לאדמות ורכוש שהיו בבעלותם בירושלים המזרחית לפני הקמת מדינת ישראל, ואילו רוב הפלסטינים אינם יכולים לעשות כך ביחס לאדמה ונכסים בשטח שמדינת ישראל הוקמה עליו.

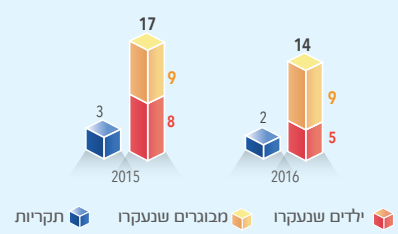

הגבלות תנועה וגישה

רצועת עזה

ביוני 2007, לאחר השתלטות חמאס על עזה, הטילה ישראל על הרצועה מצור יבשתי, ימי ואווירי. צעד זה העצים הגבלות קודמות על שיווק סחורות בגדה המערבית ובישראל; על יבוא סחורות מסוימות; ועל גישת בני אדם לאדמות חקלאיות ולשטחי דיג בים. לדברי הרשויות הישראליות, הגבלות הגישה שהן מטילות על רצועת עזה הן אמצעים ביטחוניים שנועדו לתת מענה לשורה של סיכונים, בהם הברחת כלי נשק, ירי רקטות וחפירת מנהרות תקיפה.[24] היבוא הלך והתרחב מאז מעשי האיבה ב־2014, ובשנת 2016 תועד נפח היבוא הגדול ביותר מאז הטלת המצור ב־2007. עם זאת, ההגבלות על הכנסת סחורות הנחשבות "דו־שימושיות", שיכולות לשמש למטרות אזרחיות או צבאיות, ממשיכות לפגוע במתן שירותים בסיסיים ובמאמצים לטפל בצורכי דיור קריטיים. תנועה של פלסטינים אל תוך עזה וממנה אסור, למעט חריגים במספר קטגוריות - אנשי עסקים, מטופלים רפואיים ועובדי ארגונים בינלאומיים - הנאלצים להגיש לרשויות הישראליות בקשה להיתר: מספר המורשים לצאת את עזה הולך ופוחת מאז המחצית השנייה של 2016. למצב זה היתוספו הפילוג הפלסטיני המתמשך מבית וההגבלות שהטילו הרשויות המצריות במעבר רפיח.

השטחים שהגישה אליהם מוגבלת

בנימוק של חששות ביטחוניים, לרבות ירי רקטות, חפירת מנהרות ויכולת ימית של חמאס, המשיכו כוחות ישראליים לאכוף אזור חיץ ביבשה ובים, המכונה כאן "השטחים שהגישה אליהם מוגבלת", לרבות באמצעות ירי תחמושת חיה ואמצעים אחרים. ביבשה, לא ברור מהם הגבולות המדויקים של האזור שבו מותרת גישה: טווח של עד 300 מטר מגדר המערכת נחשב לאזור אסור לכניסה, ושטחים בטווח של עד קילומטר מהגדר נחשבים לאזורי "סיכון גבוה"; הדבר מניא פלסטינים מעיבוד חקלאי, רעייה ויישום של מיזמי תשתית. באפריל 2016 הרחיבו הרשויות הישראליות את שטח הדיג לאורך דרום חוף עזה וגבולו הורחק משישה לתשעה מיילים ימיים מהחוף, אבל ביוני הושבה מגבלת ששת המיילים על כנה לכל אורך החוף, וכעת היא עומדת על פחות משליש מ־20 המיילים הימיים שהוסכם עליהם בהסכמי אוסלו.

מעבר ארז, אפריל 2016.

מעבר ארז

הגידול במספר הפלסטינים המורשים לצאת את רצועת עזה דרך מעבר ארז, שהחל בעקבות מעשי האיבה ב־2014, נמשך בשנת 2016, אך מגמה זו התהפכה במחצית השנייה של השנה. ב־2016 תועדה ירידה של 13% לעומת 2015, לרבות ירידה של 16% במספר אנשי העסקים המורשים לצאת.[25] המספר הכולל של מטופלים רפואיים שהורשו לנוע דרך מעבר ארז גדל ב־4%, אך ניכרה ירידה בשיעור אישורי הבקשות הכולל, 64% לעומת 77% ב־2015. בממוצע, בשנת 2016 יצאו את עזה דרך ישראל מדי יום כ־517 פלסטינים,[26] פחות מ־2% מ־26 אלף בני האדם שיצאו מדי יום בשנת 2000, לפני האינתיפאדה השנייה.

כניסות לישראל

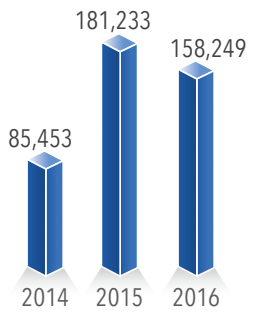

מעבר רפיח, פברואר 2016.

מעבר רפיח

מאז אוקטובר 2014 הותירו הרשויות המצריות את מעבר רפיח סגור במרבית הזמן, לרבות בפני סיוע הומניטרי, בנימוק של שיקולים ביטחוניים. יותר מ־20 אלף בני אדם, בהם מקרים הומניטריים, רשומים ברשימת ההמתנה לנוע דרך המעבר. לפני סגירתו ב־2014 יצאו מדי חודש יותר מ־4,000 תושבי עזה דרך מעבר רפיח למצרים, מטעמים רפואיים. בשנת 2016 התירו הרשויות המצריות ל־1,713 מטופלים בלבד לצאת במעבר רפיח לצורך קבלת טיפול רפואי.

שימוש במעבר רפיח

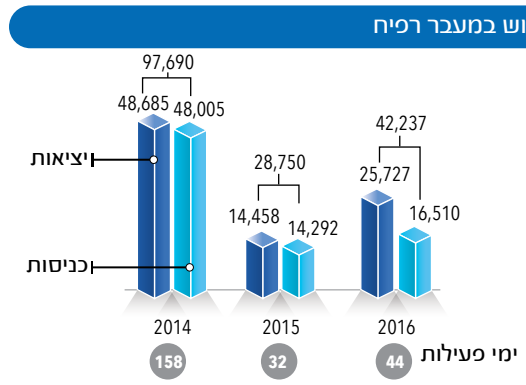

מעבר כרם שלום

סחורות שיובאו לעזה: ב־2016 חל גידול של 27% ביבוא לעומת 2015, לאחר שב־2015 נרשם גידול של 83% לעומת שנת 2014. גם בייבוא חומרי בניין - הדרושים לאחר שנת 2014 לבנייה מחדש ולתיקון - נרשם גידול, אף שנפח הייבוא עדיין לא הספיק לכיסוי הצרכים העכשוויים, הנובעים מגידול האוכלוסייה ומההרס שנגרם במעשי האיבה החוזרים ונשנים. בסך הכול, הממוצע החודשי של סחורות מיובאות לשנת 2016 עומד על 97% ממקבילו במחצית הראשונה של 2007, לפני הטלת המצור.

סחורות שיוצאו מעזה: נפח התוצרת המיוצאת מעזה גדל משמעותית מאז שלהי 2014, בעקבות ההקלות בהגבלות הישראליות על הוצאת סחורות לגדה המערבית ולישראל. ב־2016 חל גידול של 58% בנפח הסחורות המיוצאות לעומת שנת 2015, לאחר שב־2015 נרשם בה גידול של 500% לעומת שנת 2014. סך הסחורות המיוצאות עדיין מהווה רק 23% ממגוון רחב יותר של סחורות שהוצאו מעזה לישראל, לגדה המערבית ולחו"ל בשנת 2005, לפני הטלת הגבלות שונות שהגיעו לשיאן במצור מלא בשנת 2007. ההגבלות על סוג הסחורות המיוצאות לישראל ועל מספרן, וכן עיכובים ומגבלות במעבר כרם שלום, נותרו בעינם.

מעבר כרם שלום, פברואר 2016.

סחורות שיובאו/הועברו לעזה (במטענים)*

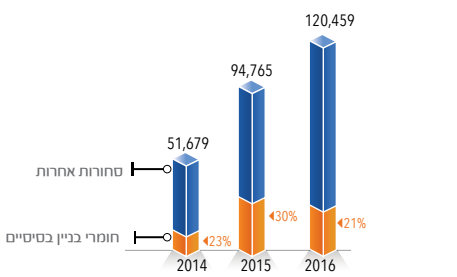

* לא כולל דלק

סחורות שהוצאו/הועברו מעזה (במטענים)

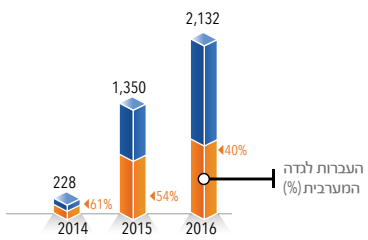

הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית

בשנים האחרונות החילו הרשויות הישראליות הקלות מסוימות בכמה הגבלות המוטלות זה מכבר בגדה המערבית, ושיפרו בכך את גישתם של פלסטינים למספר מרכזים עירוניים חשובים. עם זאת, מכשולים פיסיים ומנהליים מגבילים את כניסתם של פלסטינים לירושלים המזרחית, לשטחים שגדר ההפרדה מבודדת, ל"שטחי אש", לשטח העיר חברון שבשליטת ישראל (H2) ולאדמות סביב התנחלויות ובתוכן. ההסלמה באלימות מאז שלהי 2015 גרמה גם להידוק, בנימוק של שיקולים ביטחוניים, של ההגבלות הישראליות על תנועת פלסטינים ברחבי הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, ועניין זה שיבש את הגישה לשירותי חינוך ובריאות, למקומות עבודה ולאתרים מקודשים. בנוסף, הוטלו הגבלות נסיעה זמניות, שבמסגרתן חסמו כוחות ישראליים אחת או יותר מהכניסות הראשיות ליישובים שבהם גרו מבצעי פיגועים נגד ישראלים (בלא קשר לאתר שבו בוצע הפיגוע), או ליישובים שבהם מיידים באופן קבוע אבנים או בקבוקי תבערה על כלי רכב ישראליים. במהלך שנת 2016 הועסקו בישראל במוצע כ־96 אלף פלסטינים מהגדה המערבית, נתון המייצג גידול של 7% לעומת השנה הקודמת.

מכשולי סגר נכון לדצמבר 2016

נכון לאמצע דצמבר 2016, תועדו על ידי משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים 572 מכשולי תנועה בתוך הגדה המערבית. בשנה זו חלה תזוזה נוספת לעבר מכשולים גמישים יותר, שניתן לפתוח או לסגור בהתאם לנסיבות, לרבות החלפת חסמי דרכים בשערי דרך. לעומת שלהי 2015, מספר המחסומים המאוישים באופן קבוע פחת ב־15, ומרביתם הפכו למחסומים המאוישים באופן חלקי, בהם המחסומים החולשים על הגישה לצפון בקעת הירדן (חמרה/בקעות ותייסיר), ולעיר רמאללה (מחסום המת"ק). בנוסף, עד סוף 2016 היו פרושים בשטח העיר חברון שבשליטת ישראל (H2) 110 מכשולים.

מכשולים בגדה המערבית

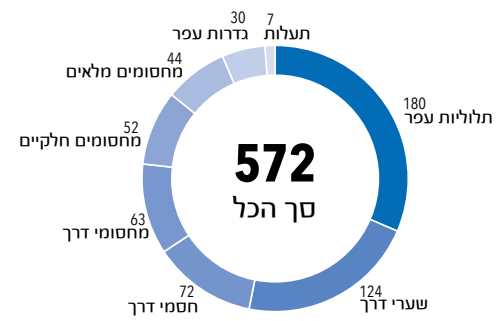

גדר ההפרדה

גדר ההפרדה, יחד עם משטר השערים וההיתרים הנלווה אליה, היא המכשול העיקרי החוסם תנועת פלסטינים בתחומי הגדה המערבית. רוב החקלאים הפלסטינים זקוקים להיתרים מיוחדים כדי להגיע לאדמותיהם הממוקמות בין גדר ההפרדה לקו הירוק, אזור שהוכרז "שטח סגור". גישתם של מי שקיבלו היתרים מתועלת דרך כ־84 שערים, שרק תשעה מתוכם פתוחים כל יום. עשרה מהשערים פתוחים ימים אחדים במשך השבוע ובמהלך עונת מסיק הזיתים, ואילו 65 פתוחים רק בעונת המסיק, כך שנמנעת גישה דרכם ביתר ימי השנה. נתונים שמשרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים אסף בשלוש השנים האחרונות בצפון הגדה המערבית מצביעים על כך שתנובתם של עצי זית בשטח שבין גדר ההפרדה לקו הירוק פחתה בכ־65% לעומת עצים מקבילים בשטחים הנגישים כל השנה.

שערים חקלאיים בגדר ההפרדה לפי סוג

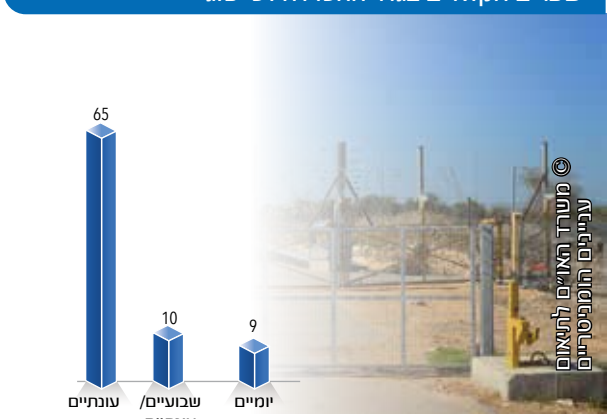

השער החקלאי פרעון, טול כרם, יוני 2014.

מכשולי סגר נכון ל־31 דצמבר 2016

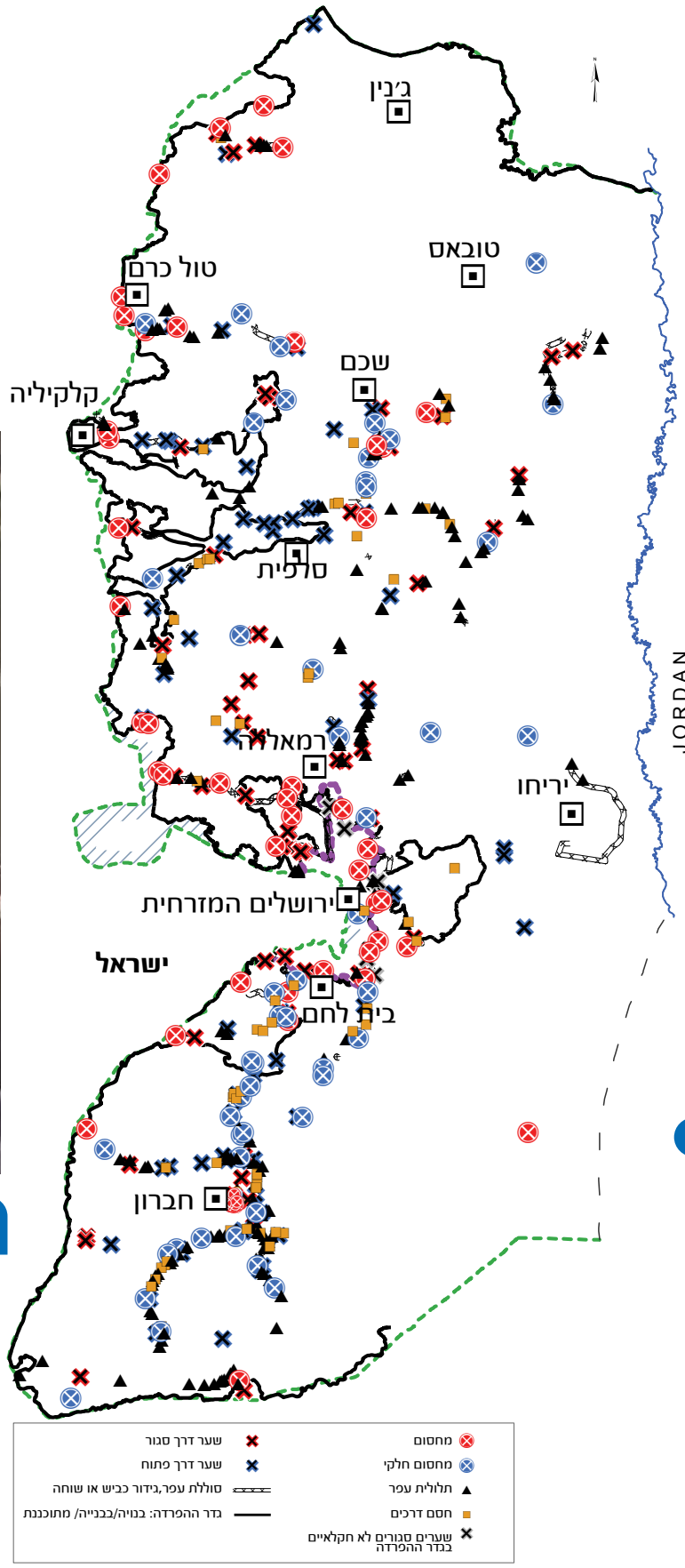

הגבלות על הכניסה לירושלים המזרחית

דרישות ההיתרים וגדר ההפרדה ממשיכות להגביל את גישתם של פלסטינים שאינם תושבי ירושלים אל העיר, לרבות לצורכי טיפול רפואי. מאז 2008 החילו הרשויות הישראליות במשך חודש הרמדאן קריטריונים המבוססים על גיל, המאפשרים לפלסטינים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית להגיע למסגד אל־אקצא לתפילות יום שישי בלי להזדקק להיתרים הנדרשים ביתר ימי השנה. כן הונפקו היתרים לביקורי משפחות, כדי לאפשר לבעלי תעודות זהות של הגדה המערבית להגיע לירושלים המזרחית בחודש הרמדאן ולרגל עיד אל־פיטר: ב־9 ביוני הוקפאו היתרים אלה בעקבות הריגתם של ארבעה ישראלים בפיגוע ירי בתל אביב.

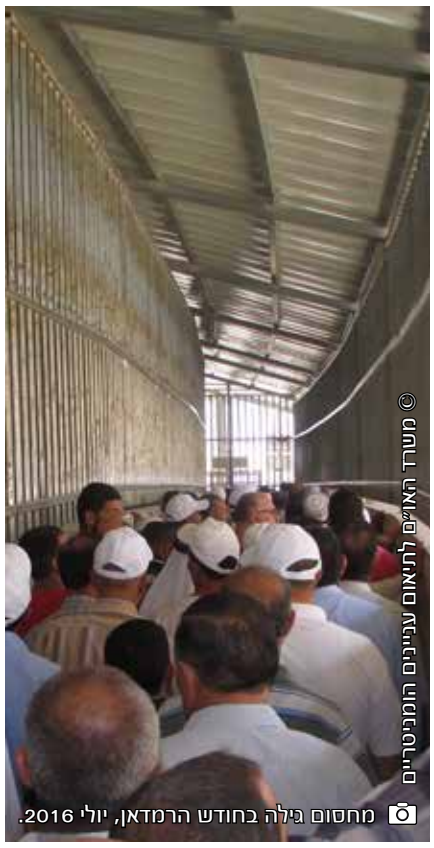

מחסום גילה בחודש הרמדאן, יולי 2016.

גישת פלסטינים לירושלים המזרחית בחודש הרמדאן

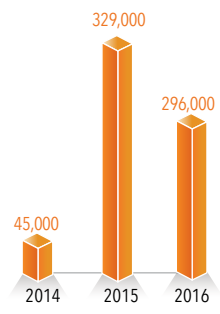

מרחב הומניטרי

רצועת עזה

בשנת 2016 נתקלו העובדים המקומיים של ארגוני סיוע בקשיים גוברים בהשגת היתרי כניסה לרצועת עזה ויציאה ממנה מהרשויות הישראליות, שנימקו זאת בחששות ביטחוניים גוברים. מאחר שהמצור על עזה לא הוסר, המנגנון הזמני לשיקום עזה, שהושג בתיווך האו"ם, המשיך לאפשר את הכנסתן של סחורות מוגבלות לרצועה, בעיקר חומרי בניין הדרושים לטיפול בצורכי השיקום וההתאוששות המתמשכים לאחר מעשי האיבה ב־2014. בתוך עזה הגבירו הרשויות בפועל, הנשלטות על ידי חמאס, את הלחץ המופעל על ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים, באמצעות בקשות לביקורות מס, מניעת היתרי תושבות ונהלים חדשים במחסום "ארבע־ארבע". ההגבלות שהוטלו במסגרת חקיקה נגד טרור ומדיניות איסור המגעים עם חמאס הערימו אף הן קשיים בסביבתם התפעולית של גורמים הומניטריים. שני תושבי עזה העובדים בשטח הרצועה, האחד בארגון הומניטרי והאחר בארגון פיתוח, הועמדו באוגוסט לדין בבתי משפט ישראליים באישומים הקשורים בניצול עבודתם להעברת סיוע בכספים ובחומרים לחמאס.[34] אל ההגבלות שמטילה ישראל היתוספה סגירתו הממושכת של מעבר רפיח על ידי מצרים. כן נמשך ב־2016 הלחץ שהופעל הן על ידי הרשויות הישראליות והן על ידי אלה הפלסטיניות (בעזה ובגדה המערבית) על גורמים בתחום זכויות האדם, לרבות גורמים בחברה האזרחית, וכלל דיווחים על מעצרים, כליאה והטרדה.

אנשי סגל הומניטרי

ההגבלות שמטילה ישראל על כניסת עובדים מקומיים של ארגוני סיוע אל עזה ועל יציאתם ממנה גברו ב־2016. 31% מן הבקשות להיתרי כניסה או יציאה מהרצועה שהגישו בעלי תעודות זהות של עזה, הגדה המערבית וירושלים המזרחית נענו בסירוב, לעומת 4% בממוצע בשנת 2015.[35] משך הזמן הממוצע לטיפול בבקשות להיתרים התארך, מ־21 יום ב־2015 ל־26 יום ב־2016. מכשולים נוספים לתנועת אנשי סגל כללו חקירות ממושכות של עובדים מקומיים ומקרים של שלילת היתרים. לפחות עשרה היתרים של אנשי סגל של האו"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים נשללו או הוחרמו במעבר ארז. ההגבלות על תנועת בעלי תעודות זהות של ירושלים המזרחית לעזה על "בסיס דחוף/חריג" נותרו גם הן בתוקף, והאיסור על כניסת בעלי תעודות זהות ישראליות לעזה נמשך גם הוא. הגבלות כאלה פוגעות ביכולת הפעולה של ארגוני סיוע, ומגבילות את הפעולות בעזה באמצעות פגיעה בתכנון, פיתוח תוכניות ותקשורת בין המשרדים בגדה המערבית ובעזה.

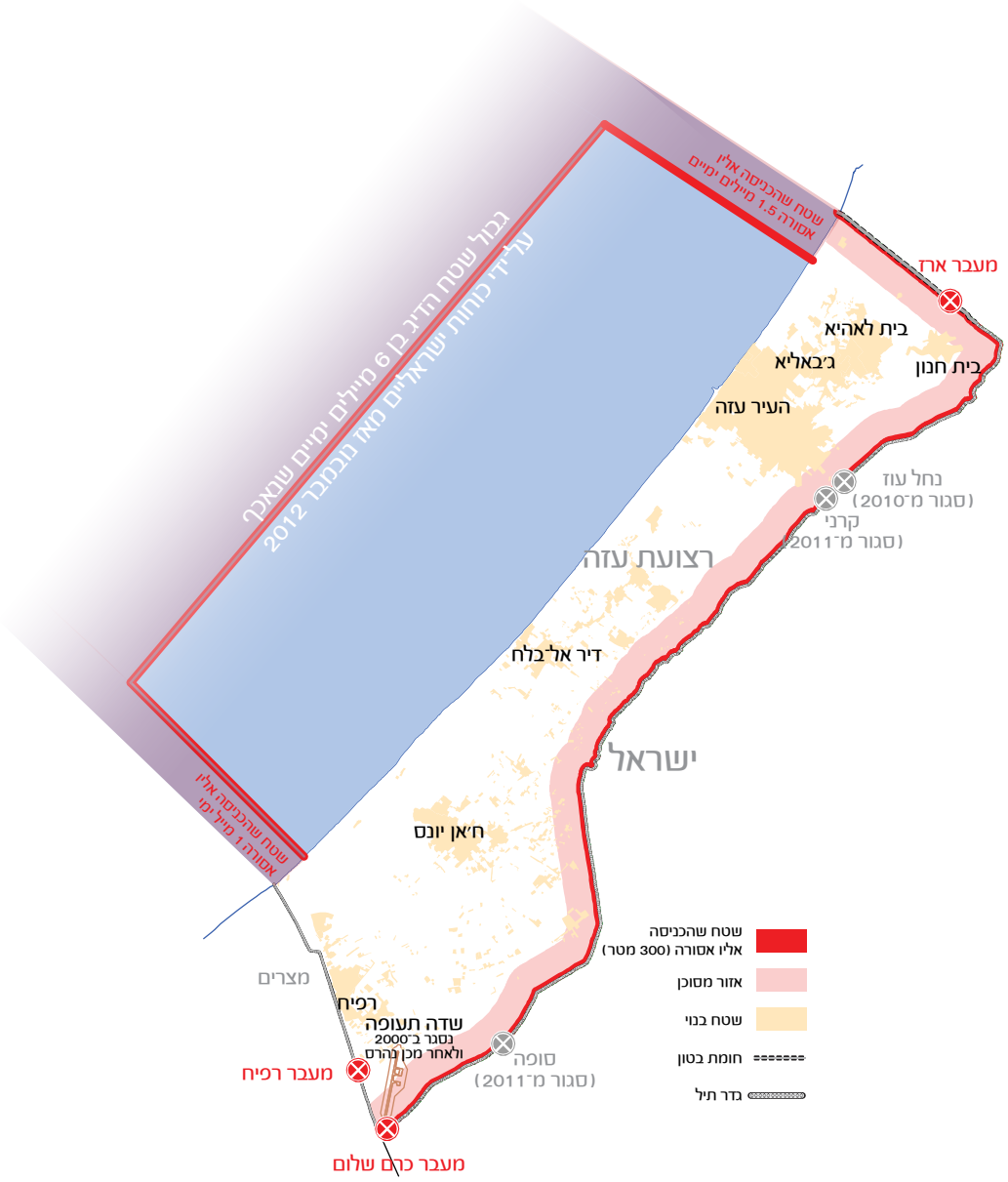

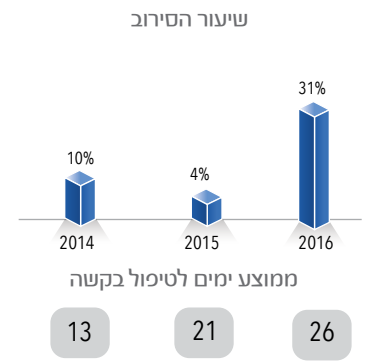

© משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים
מחסום ארז, אפריל 2016.

המנגנון לשיקום עזה

המנגנון לשיקום עזה הוא הסדר זמני שהצדדים הסכימו עליו בעקבות הסכסוך ב־2014 כדי לאפשר את הכנסתם לרצועה של חומרים שהוגדרו על ידי ישראל כפריטים בעלי שימוש "כפול". המנגנון לשיקום עזה אִפשר לייבא חומרי בניין בהיקף של 1.5 מיליון טון, בהם כמעט 1.5 מיליון טון של מלט. במאי השעו הרשויות הישראליות את יבוא המלט למגזר הפרטי בעזה למשך 45 יום בעקבות הטיית מלט מיובא מהמוטבים הלגיטימיים שלהם יועד. התקרה שקבעה ישראל - 90 מטענים ביום המועברים באמצעות המנגנון לשיקום עזה - הועלתה בדצמבר 2016 ל־100 מטענים ביום, בצעד שצמצם משמעותית את הזמן שיידרש, על פי הערכות, לסגירת הפער בצורכי השיקום. הכנסת חומרים מוגבלים אחרים דרך המנגנון עדיין נתקלת בקשיים, ובמיוחד הכנסתם של החומרים הדרושים למיזמי מים ותברואה.

הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית

בגדה המערבית ניכרה מאז 2010 ירידה במספר התקריות שבהם עוכבו אנשי סגל של ארגונים הומניטריים וארגוני פיתוח, או שנמנעה מהם גישה. יחד עם זאת, בעלי תעודת זהות של הגדה המערבית המועסקים באו"ם ובארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים עדיין זקוקים להיתרים ישראליים כדי להיכנס לירושלים, ומאז 2005 מוגבלת נהיגתם בעיר, אף שאנשי עסקים ורופאים פלסטינים רבים השיגו בשנים האחרונות היתרים כאלה. ההגבלות שישראל מטילה על הגישה לירושלים המזרחית, וההגבלות על מיזמים הכרוכים בציוד/הרחבה/שיקום של מחסים ומבנים אחרים בשטח C, ממשיכות לפגוע ביישומם של מיזמים הומניטריים. מספר המבנים במימון תורמים שנהרסו או נתפסו בשנת 2016 בנימוק של היעדר היתרי בנייה הוא חסר תקדים.

עיכובים במחסומים

אמנם, מספר התקריות שבהן נחסמה או עוכבה תנועתם של עובדי או"ם או ארגונים בינלאומיים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, גדל לעומת 2015, אך הוא עדיין נמוך מהנתונים שתועדו בשנים קודמות. ניתן לייחס מגמת ירידה זו לכמה גורמים, ובהם בחירתם של אנשי סגל הומניטריים להסתמך על מסלולים ארוכים ויקרים יותר כדי להימנע באופן שיטתי משימוש במחסומים הבעייתיים. חסימת תנועה במחסומים, שלטענת ממשלת ישראל נובעת משיקולים ביטחוניים, ממשיכה לעכב אנשי סגל הומניטרי, בשל הפרות של זכויות היתר והחסינות של האו"ם, סגרים פתאומיים והגבלות על גישתם של אנשי סגל הומניטרי בדרכם לשטחים מסוימים, לרבות שטחים שבין גדר ההפרדה לקו הירוק ו"שטחי אש".

תקריות במחסומים

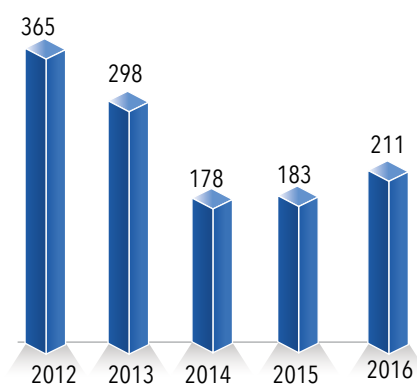

© משרד האו"ם לתיאום הומניטרי

מחסום המת"ק ברמאללה, אפריל 2016.

הריסות, תפיסות ופירוק מבנים שנתרמו כסיוע בנימוק של היעדר רישיון

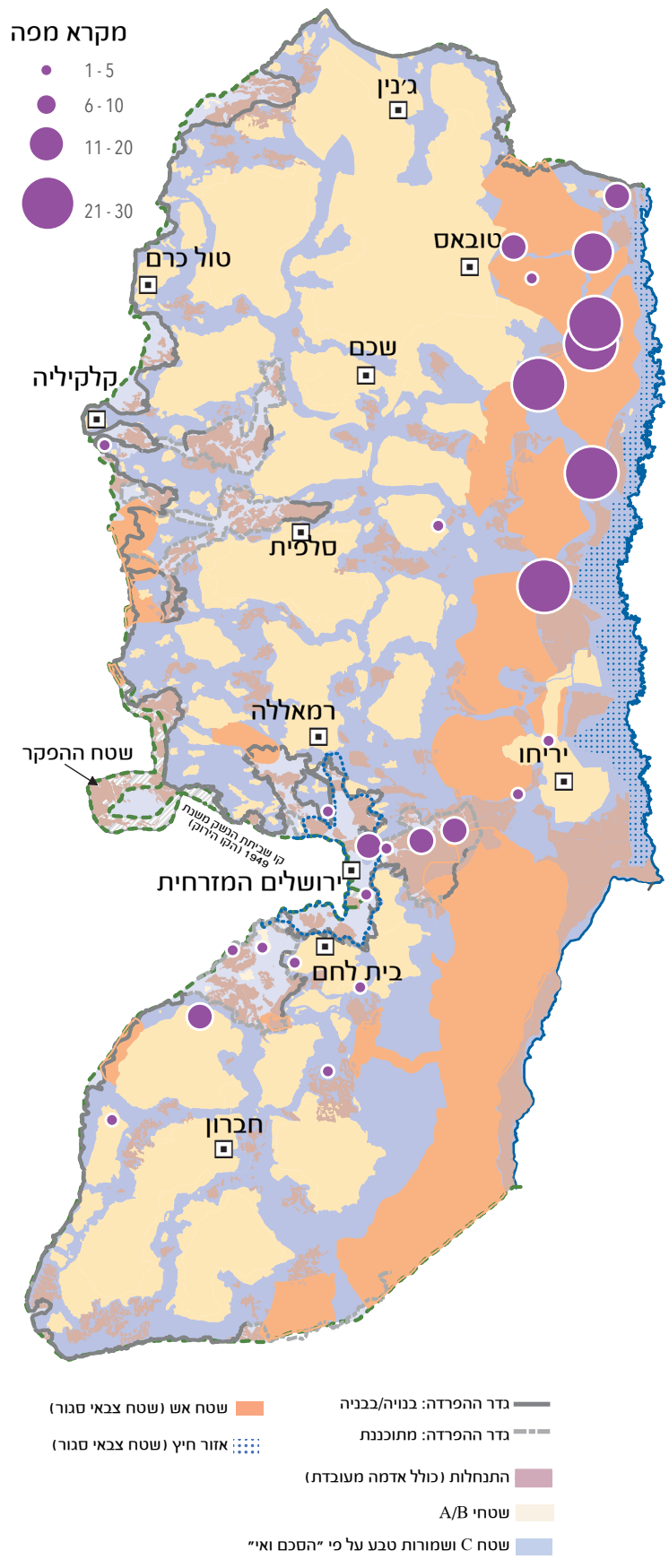

הרס סיוע הומניטרי

מדיניות האִיזור והתכנון המפלה שהרשויות הישראליות מחילות על שטח C וירושלים המזרחית ממשיכה לפגוע ביישומם של מיזמים הומניטריים הכרוכים בפעולות כגון העברת מחסים לשעת חירום או שיקום תשתית בסיסית. בשנת 2016 הרסו הרשויות הישראליות או תפסו 300 מבנים במימון תורמים שניתנו כסיוע הומניטרי לפלסטינים, כמעט 27% מכלל המבנים שנהרסו (1,094), ובכך פגעו משמעותית ביכולתם של גורמים הומניטריים להושיט סיוע לפלסטינים חלשים ופגיעים. נתון זה גדול כמעט פי שלושה מהנתון לשנת 2015, ועל פי הערכות שווי הסיוע שנהרס או נתפס הוא יותר מ־655 אלף אירו. כמעט כל המבנים הללו היו ממוקמים בשטח C, מתוכם כ־47% בבקעת הירדן ושטחים שהוגדרו כשטחים צבאיים סגורים.[36] בנוסף על כך, בשנת 2016 קיבלו יותר ממאה מבני סיוע שנרכשו במימון תורמים צווי הריסה, הפסקת עבודה ופינוי, או התראות בעל פה, צעדים המציבים אותם בסכנה.

מבנים שנתרמו ונהרסו
בהשוואה לכלל המבנים שנהרסו

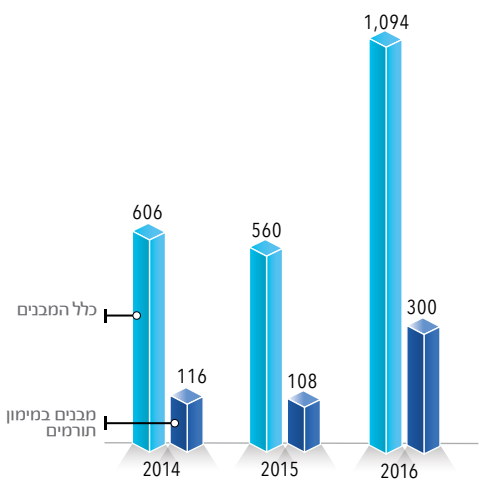

© משרד האו"ם לתיאום הומניטרי

סיוע הומניטרי שנהרס בקהילה הבדואית ג'בל אל־באבא שבנפת ירושלים, 21 בינואר 2016.

הערות

1. Report of the UN Secretary-General, *Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem*, A/HRC/34/38, para. 47. לדברי ממשלת ישראל, במקרה של מוות המתרחש במהלך פעילות צבאית, מתבצע תחקיר של נסיבות התקרית. אם נמצאה חריגה מן הנהלים, כגון כללי הפתיחה באש, ינהלו הרשויות המתאימות חקירה יסודית וינקטו פעולה בהתאם, ובעת הצורך יביאו להגשת כתב אישום פלילי. למידע נוסף על מנגנוני החקירה של ישראל, ראו כאן: http://www.justice.gov.il/Units/YeutzVehakika/InternationalLaw/MainDocs1/Mechanisms.pdf

2. מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית, "הטרור הפלסטיני נגד ישראל בשנת 2016: נתונים, מאפיינים ומגמות", פברואר 2017, עמ' 45-57. "שנת 2016 הייתה השנה השקטה ביותר בגבול שבין ישראל לרצועת עזה מאז ההינתקות (2005) והשתלטות חמאס על הרצועה (2007)."

3. נכון ל־28 בפברואר 2017. באומדנים שביצעה סוכנות האו"ם לפינוי מוקשים נמצא כי 135 אתרים בעזה הם בעלי סבירות גבוהה להימצאות פצצות אוויריות קבורות בקרקע.

4. נתונים עדכניים מאוגוסט 2016: http://www.law.idf.il/163-7588-he/Patzar.aspx?pos=7

5. "במספר מקרים שבמעקב נציבות זכויות האדם נהרגו פלסטינים משימוש בכוח שנראה לא נחוץ ולא מוצדק." *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the implementation of Human Rights Council resolutions S-9/1 and S-12/1*, A/HRC/34/36, 25 January 2017, para. 8.

6. נדרש בדחיפות למצות את הדין בגין תקריות אלה: מאז ההסלמה באלימות בספטמבר 2015, רק תיק אחד מתוך יותר מ־200 פלסטינים שנהרגו בידי כוחות ישראליים בעקבות מתקפה או מתקפה לכאורה הוביל להגשת כתב אישום ובעקבותיה להרשעה. תקרית אחת הובילה להגשת כתב אישום נגד חייל ולהרשעתו בהריגה, בינואר 2017.

7. לדברי ממשלת ישראל, הסיבה לעיכוב הגופות בידי הרשויות הישראליות היא החשש שההלוויות עלולות להוות הזדמנות להסתה לאלימות נוספת, ולהוביל לעוד עימותים עם כוחות ביטחון ישראליים ולשפיכות דמים נוספת.

8. "שימוש כה נרחב בנשק חם מעורר ספקות האם פעולותיהם של כוחות ביטחון ישראליים עולות בקנה אחד עם מחויבותם לנהוג באיפוק ולצמצם את מספר הנפגעים למינימום." *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the implementation of Human Rights Council resolutions S-9/1 and S-12/1*, A/HRC/34/36, 25 January 2017, para. 13.

9. נתון זה כולל הרוג אחד מ"אש ידידותית".

10. נתון זה אינו כולל תקריות שלא היו מעורבים בהן פלסטינים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית.

11. במהלך עונות מסיק הזיתים 2013-2015 תיעד הארגון הישראלי "יש דין" בסך הכול 53 עבירות הקשורות למסיק. מבין אלה, ב־26 מקרים הוגשו תלונות במשטרת ישראל, אבל רק תלונה אחת הביאה להגשת אישום. ב־18 מקרים נסגרה החקירה בלא אישום, ברובם (15) בנימוק של "עבריין לא נודע". יש דין, "פגיעה בחקלאים פלסטינים בעונת המסיק", נובמבר 2016.

12. לדברי "בצלם", http://www.btselem.org/hebrew/statistics/detainees_and_prisoners. מאז מאי 2016, ולמרות בקשות חוזרות ונשנות, לא העביר שירות בתי הסוהר הישראלי ל"בצלם" נתונים באופן סדיר.

13. http://www.btselem.org/hebrew/administrative_detention/statistics

14. http://www.btselem.org/hebrew/statistics/minors_in_custody

15. נציבות זכויות האדם הביעה קודם לכן חשש בדבר שינוים בחוק ובמדיניות שביקשו להגדיל את משך הזמן שילדים פלסטינים בירושלים המזרחית שוהים בכלא - הן במעצר קודם למשפט והן אחרי הרשעה. בלפחות שמונה מקרים שתועדו בנציבות נידונו ילדים בני 14 עד 16 ליותר משנתיים מעצר בממוצע על יידוי אבנים, כאשר גזרי הדין נעו בין 12 ל־39 חודשים. לפני השינויים בחקיקה ובקווי המדיניות המנחים הישראליים, בין 2014 ו־2015, היו הילדים נידונים למעצר של בין חודשיים לארבעה חודשים בגין אותה עבירה. *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the implementation of Human Rights Council Resolutions S-9/1 and S-12/1*, A/HRC/34/36, 25 January 2017, para 28.

16. Shelter Cluster Palestine, *Fact Sheet*, January 2017. http://www.shelterpalestine.org/Upload/Doc/5d585d51-afc7-4f6c-93ee-0e4f92edb1d7.pdf

17. המידע מבוסס על שכבה של מערכת מידע גיאוגרפית (GIS) שארגון "במקום, מתכננים למען זכויות תכנון" השיג מהמנהל האזרחי הישראלי על סמך חוק חופש המידע הישראלי.

18. UNSCO, *Report to the Ad Hoc Liaison Committee AHLC*, September 2016, p. 11.

19. נתונים ישראליים רשמיים שנמסרו לארגון "במקום". לדברי הרשויות הישראליות, הריסת רכוש פלסטיני בשטח C של הגדה המערבית היא אמצעי לגיטימי לאכיפת חוק, המשמש נגד מבנים שנבנו בלי ההיתר הדרוש.

20. "המתאם ההומניטרי קורא לשים קץ להריסות לשם ענישה בגדה המערבית הכבושה", הודעה לעיתונות, 16 בנובמבר 2015.

21. Report of the UN Secretary-General, *Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory*, including East Jerusalem, A/HRC/34/38, para. 22-28.

22. הרשויות הצדיקו את התוכנית בטענה שלתושבים אין שטרי בעלות על האדמה וכי ההעברה תשפר את תנאי חייהם. אלא שאיש לא נועץ באמת עם התושבים בנוגע לתוכנית; הם מתנגדים לה בתוקף ועומדים על זכותם לחזור לבתיהם ולאדמותיהם המקוריים בדרום ישראל.

23. בדיקות שנערכו מצביעות על כך שכמעט 80% מ"שטחי האש" אינם משמשים לאימונים. ראו: כרם נבות, "גן נעול", מרס 2015.

24. "ב־15 בינואר (2017) הודיע שר הביטחון הישראלי כי בשנת 2016 חל גידול של 165% - לעומת שנת 2015 - בסחורות המובררחות מישראל אל תוך רצועת עזה דרך מעבר כרם שלום שבדרום עזה ומעבר ארז שבצפונה." אל מוניטור, "היקף פעולות ההברחה בגבול ישראל־עזה גדל פי שניים ויותר", 1 בפברואר 2017.

25. נתונים אלה אינם משקפים את מספר בני האדם שיצאו מעזה אלא את מספר הפעמים שבהן יצאו בני אדם מעזה, הואיל ומי שקיבלו היתרים מורשים לצאת פעמים מרובות בפרק הזמן שבו ההיתר תקף.

26. על סמך 306 הימים שבהם נפתח מעבר ארז בשנת 2016.

27. נוכחותן של התנחלויות מגבילה את הגישה לאדמות פלסטיניות, לצורכי עיבודן. יותר מ־90 קהילות פלסטיניות בגדה המערבית שבבעלותן אדמות בתוך ובסביבת 56 התנחלויות ומאחזים יכולות להגיע לאדמותיהן, אם בכלל, רק באמצעות "תיאום מוקדם" עם הרשויות הישראליות, בדרך כלל רק למספר מוגבל של ימים בעונת המסיק השנתית.

28. שלוש הכניסות הראשיות לכפר בני נעים שבנפת חברון נסגרו בין 30 ביוני ל־10 באוגוסט 2016, אחרי שתושב פלסטיני הרג ילדה בהתנחלות סמוכה.

29. כ־36% מעובדים אלה נכנסו לישראל באופן בלתי חוקי, והיתר החזיקו בהיתר עבודה או בתעודת זהות ישראלית.
Palestinian Central Bureau of Statistics, *Press Release on the Results of the Labour Force Survey in Palestine*, 2016

30. בצפון הגדה המערבית, שם ממוקמים רוב שערי הגדר (44), שהם המעברים היחידים הפתוחים על בסיס יומי, שיעור האישורים של בקשות להיתרים עלה מ־46% ב־2015 ל־58% ב־2016, ובסך הכול 6,707 אישורים. 4,700 בקשות שהגישו חקלאים לעונת המסיק האחרונה נענו בסירוב. ראו "מסיק הזיתים 2016", משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, ירחון "מעקב הומניטרי", דצמבר 2016.

31. שם.

32. בכל האמור בבקשות של מטופלים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית ושל מלוויהם להיתרים לצורך גישה לירושלים המזרחית וישראל, שיעור הסירוב הממוצע בשנים 2011-2015 היה 17%, והדבר פגע ב־30 אלף עד 40 אלף בני אדם. World Health Organization, *Right to Health: Crossing barriers to access health in the occupied Palestinian territory 2014-2015*, p.30

33. הקריטריונים משתנים מעט משנה לשנה, אבל בשנים 2013, 2015 ו־2016 הורשו כל הנשים הפלסטיניות, בכל הגילים, להיכנס לירושלים המזרחית לתפילות יום שישי. ב־2016 הוגבלה גישת גברים לבני פחות מ־12 ויותר מ־45 שנה. פלסטינים תושבי הגדה המערבית שאינם בקבוצות הגיל הללו יכלו גם הם להגיש בקשה להיתרים לתפילות יום שישי, אבל בקשות אלה הוקפאו לאחר הפיגוע בתל אביב.

34. עובד אחד של תוכנית הפיתוח של האו"ם שוחרר בינואר 2017 לאחר הרשעה ועסקת טיעון שבמסגרתה קוזזה תקופת מעצרו עד למשפט כנגד עונש המאסר שנגזר עליו. השני, עובד של ארגון World Vision, עדיין ממתין למשפטו. "ארגון World Vision מגנה כל הטיה של כספי סיוע ומגנה בחריפות כל מעשה טרור או תמיכה בפעולות אלה. אף אחת מן ההאשמות נגד מוחמד אל־חלבי לא נבחנה בבית משפט פתוח, ואנו תומכים בהמשך חזקת החפות שלו. ארגון World Vision לא ראה כל ראיות מהימנות התומכות בסעיפי האישום." http://www.wvi.org/jerusalem-west-bank-gaza/pressrelease/statement-world-vision-international-ceo-gaza-staff-member

35. ירידה זו באה בקבות מדיניות חדשה, שהוחלה ביוני והגבילה תושבי עזה לארבעה היתרים בשנה, שתוקף כל אחד מהם חודש. מאוחר יותר הוחלף הסדר זה בהגבלת נסיעות ל־120 יום בשנה.

OCHA United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs occupied Palestinian territory

P. O. Box 38712
East Jerusalem 9138602
www.ochaopt.org

Tel. +972 (0)2 582 9962
Fax +972 (0)2 582 5841
ochaopt@un.org

https://www.facebook.com/ochaopt

@ochaopt